

Den menneskelige faktor

aug 28, 2021 | Carlsens Klumme

Jan Carlsen

DBU Diplominstruktør og medlem af DBUs lovgruppe samt klummeskribent

28-08-2021

– let revideret og først bragt 17. juli 2020.

Vi er i gang med turneringerne, og det ser ud til at blive lige så spændende som sidste år. Alle kan åbenbart slå alle, og lige nu har vi overraskende hold i toppen af både Superligaen og 1. division. Der er lang vej hjem, og meget kan ske, men det tegner godt nok interessant.

Stadionforholdene rundt omkring er vidt forskellige. Man kan sige, at det er synd og skam, at fremragende faciliteter som f.eks. Esbjerg og Horsens ikke er med i Superligaen. Jeg kunne også sagtens nævne andre. Men de ydre rammer duer selvfølgelig ikke til noget, hvis det inden for kridtstregerne ikke er godt nok. Sådan er det heldigvis også – at det er resultaterne, der tæller, og ikke penge eller ydre omstændigheder. Optakten i 2021 har blandt meget andet været præget af diverse ballader omkring trænere. Esbjerg må nok tage prisen her, uden at jeg i øvrigt skal tage stilling til, hvad der er op og ned. Men det er i hvert fald ikke sundt for præstationerne på banen, hvis baglandet i øvrigt er ved at koge over. Lad os håbe på roligere tider.

Selv om vi er tidligt på sæsonen, har vi allerede mødt nogle få situationer, som har hævet blodtrykket i nogle lejre – uden at det egentlig har haft noget at gøre med dommerne. Her er det blot at minde om, at personerne på bænken i en eller anden forstand er rollemønstre, og der bliver i den grad lagt mærke til, hvad der sker. Så hvis vi vil have ungdommen til at opføre sig ordentligt, er vi som voksne også nødt til uden for banen at sætte et rimelig godt eksempel.

Personlige fejl er en del af fodboldspillet. Nogle gange går det godt, andre ikke. På samme måde, som trænerne formentlig prøver at rejse synderne blandt spillerne op igen og motivere dem til næste gang, gør vi det også på dommersiden. Der foregår ufattelig meget bag kulisserne, som ingen ved (og heller ikke skal – for det er stadig spillet og spillerne, der er det interessante, mens dommerens rolle i princippet bare er at få fordelt lodderne nogenlunde lige i vægtskålen). Den knap så gode gamle frase med, at den bedste dommer er ham, som ingen lægger mærke til, holder til gengæld på ingen måde længere, selv om den jævnligt trækkes frem fra det inderste hjørne af stalden, for i disse tiders fodbold er man nødt til at lægge mærke til dommeren fra tid til anden, når han skal sætte nogle grænser, hvis spillerne ikke selv kan finde ud af det. Kan de det, så fint nok – så afvikler dommeren bare som en anden vicevært og skrider ind, når tingene sker. I modsat fald skal vi have fat i ét af de frække modeord, nemlig 'proaktiv' – så skal dommeren om muligt forhindre, at tingene sker, og ikke bare reagere på det skete, men i stedet agere, så tingene ikke sker.

Dette med de potentielt kampafgørende fejl er noget, der rider enhver dommer som en mare, og jeg kan garantere for, at ingen er mere kede af det end dommerne selv. For de mistænker det godt selv – og om ikke andet ved de det, når de ser optagelsen efter kampen. På den led vil jeg godt rose flertallet af trænere for deres indstilling, at alle laver fejl, selv dommerne, sket er sket, og så må vi videre. Jeg undlader med vilje at nævne de trænere, der hellere vil finde en sydebuk, og det oplagte offer er jo ham i sort (eller tilsvarende afvigende farve). Det princip gælder fra Mourinho og nedefter, men det er et vilkår, når vi har med mennesker at gøre. Angribere misser klare målchancer, målmænd dropper bolde, som aldrig burde være landet i mål, og dommere overser noget, der kunne være afgørende. Det er gamet, så længe vi har med menneskelige faktorer at gøre. Vil man ikke acceptere det, så er det bare tilbage til computerspillet, hvor det kun er ens egen indsats, der betyder succes eller fiasko. I den virkelige verden er der heldigvis menneskelige faktorer, som man ikke kan programmere sig ud af eller på nogen mulig måde tage højde for (sagde klummeskriveren, som selv har levet af IT i det meste af sit arbejdsliv).

Men lad os vende tilbage til de potentielt kampafgørende fejl som nævnt ovenfor. I tidligere tider ville vi kalde dem black/ white-mistakes, men det må man sikkert heller ikke længere i disse ufatteligt politisk korrekte tider, hvor selv navnet på en uskyldig is med chokoladeovertræk kan give anledning til overskrifter, om den nu må hedde Eskimo eller ej. Tag ikke fejl: jeg har været i Grønland ufattelig mange gange i kursussammenhæng, jeg har adskillige rigtig gode grønlandske venner, men en diskussion som denne får mig til at føle mig ekstremt gammel. Og er der noget, som en fodbolddommer ikke skal være, er det i hvert fald 'krænkelsesparat', som synes at være ét af tidens modeord. Lad os nu i stedet for B/W politisk korrekt kalde de pågældende afgørelser for CRM ('clear refereeing mistakes') og så gå over til det rent faglige.

Det handler ikke om det tilfældige frispark oppe midt på banen, som lige om et øjeblik fører til en scoring, selv om det måske ikke burde have været dømt. Det drejer sig om konkrete afgørelser i enkelte betydende situationer, dvs et straffespark, som ikke bliver dømt (men som burde have været det), et rødt kort, som ikke bliver givet (men burde have været det) – og selvfølgelig også den anden vej rundt: noget, som bliver dømt, som ikke burde have været det. Det kan også være det mål, som bliver anerkendt på trods af en klar strafbar offside-position – eller det omvendte: en offside, som ikke burde have været dømt. Bemærk, at vi her taler om klare og åbenlyse dommerfejl, som burde være fanget – ikke om noget,

som ligger inde i måske-området (eller 'the grey area', for nu at vende tilbage til den forkætrede black / white-terminologi). Samme principper, som ligger til grund for, hvad VAR kan tillade sig at stikke poten i vejret for, nemlig den klare og åbenlyse dommerfejl. Ikke de tvivlsomme situationer, som vi allesammen holder af at diskutere mandag på arbejdet. I relation til en tidligere klumme om en dommerobservatørs arbejde skal jeg også sige, at en sådan B/W eller CRM giver et pænt hak i tuden på karakterniveauet. Men det sker for alle før eller siden og er et vilkår i dommerarbejdet – bare det ikke sker hver eller hver anden weekend.

Så uanset det argument, som jeg har efterhånden har hørt utallige gange, nemlig at VAR ødelægger det menneskelige element og også omhyggeligt sørger for, at vi ikke har noget at tale om mandag morgen, kan jeg garantere for, at det ikke holder. Der vil også i fremtiden med statsgaranti (eller i hvert fald min) blive masser at kunne diskutere, netop fordi VAR kun bekymrer sig om de klare og åbenlyse dommerfejl. Alle 80-20 situationer er helt uden for spektret, uanset hvor uenige Fodbold-Danmark ellers måtte være.

Vi vil alle gerne have de sportsligt korrekte afgørelser. Nogle gange sørger fodboldloven for, at vi ikke får den afgørelse, som folkedybet ville forvente, for dommeren er nu engang nødt til at dømme efter de regler, som der er – og det kan man dårligt bebrejde ham. Fodboldloven er, som flittige læsere af denne klumme vil vide, i de senere år rettet meget ind efter at gøre afgørelserne logiske efter princippet 'What does football expect?'. Men der er stadig nogle sorte huller eller uforståelige afgørelser – og nogle af dem er der med rette, for det er ikke altid, at det store folkedyb nødvendigvis har ret, hvis vi stadig med fingerspidserne skal holde fast i, hvad meningen med fodbold er.

Nogle gange er det dommeren, som fejler, og det er hamrende irriterende (og jeg kan i den grad garantere for, at det er mest irriterende for vedkommende selv). Dér ligger en uddannelsesopgave i at sørge for, at det så vidt muligt ikke sker igen, men uanset alle de tekniske hjælpemidler, som vi efterhånden har, og uanset alle de penge, som på et vist plan er involveret, så lad os da forhåbentlig blive enige om, at fodbold er et spil for mennesker.

Alle laver fejl eller bare ukloge beslutninger, når man tager hænderne op af lommerne, dommere, trænere eller spillere. Det er rammerne – og kan man ikke lide det, søger efter den ideelle verden eller den absolutte sandhed, så skal man holde sig til FIFA på computeren. De af os, der er involveret i fodbold i real time, i kulde, regn og blæst, gør det, fordi vi kan lide det – og så må man altså leve med de menneskelige fejl.